

Tokeny nad mladým Rýnem aneb zákon o tokenech v Lichtenštejnsku¹

Lichtenštejnské knížectví přijalo s účinností ke dni 1. 1. 2020 zákon, kterým vykročilo vstříc (krypto) budoucnosti.

Tento článek představuje Gesetz über Token und VT-Dienstleister (TVTG). Cílem je přinést čtenáři první náhled do poutavého a dosud nepříliš regulovaného světa.

Z tohoto důvodu se vyhýbám polemikám, co je token, coin, zda se jedná o akcii, věc či cokoli jiného – a v jakém právním řádu; jedná se o shrnutí.

Přípomínky, opravy, výtky a napomenutí technické povahy jsou vítány.

Obecně

Zákon o tokenech a o poskytovatelích důvěryhodných technologií (pojmy vysvětlím zakrátko), nazývaný též zkratkou „**TVTG**“ byl schválen 3. 10. 2019, ve sbírce byl vydán pod číslem 2019.349 a účinnosti nabyl 1. 1. 2020.

Plný text je dostupný na stránkách lichtenštejnské státní správy.²

Úprava je nepochybně záměrně obecná, a tudíž flexibilní. Zákon se neodvolává na existující technologii jmenovitě. Nezmiňuje žádnou z nejčastěji citovaných kryptoměn. **Postupuje spíše teleologicky: stanovuje, co má technologie umět.** Jak čeho dosáhnout není v rukách zákonodárce, ale v hlavách inovátorů. Takový postup je nutno přivítat, jelikož pravidla mají být nadčasová.

TVTG to ostatně říká sám, když stanoví, že má za cíl (1) zajištění důvěry v digitálním právním styku zejména ve finančním a hospodářském odvětví, jakož i ochranu uživatelů tokenových systémů; a (2) vytvoření rámcových podmínek pro poskytování těchto služeb, tyto podmínky mají být vstřícné inovacím (čl. 1-2-a,b TVTG).

Následující text se drží systematiky TVTG. Mým cílem je zprostředkovat (odborné) veřejnosti to, co sám považuji za zajímavé. Podrobný výklad úskalí a užití právní úpravy musím ponechat lichtenštejnskému odborníkovi; a to již proto, že nejsem oprávněn poskytovat právní služby podle tamějšího práva. Pro snazší uchopení se ale nevyhýbám přirovnáním k českým předpisům.

¹ Titulek naráží na slova lichtenštejnské hymy: „Oben an jungen Rhein“, čili „Nad mladým Rýnem“, viz <https://www.liechtenstein.li/en/country-and-people/state-symbols/national-anthem/>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

²

Viz https://www.gesetze.li/konso/2019349000?search_text=tvtg&search_loc=text&lrnr=&lgblid_von=&observe_date=04.01.2020, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

V souladu se systematikou člením článků zejména do následujících zásadních bloků: definice, soukromoprávní úprava a veřejnoprávní úprava.

Definice

Čl. 2 TVTG obsahuje definice klíčových pojmů. Jak řečeno, tyto začasťe předepisují, co má technologie splňovat, aby naplnila zákonný pojem, nikoli jak *přesně* má vypadat. Všechny pojmy budou nepochybně předmětem mnoha diskusí. Přibližuji je alespoň překladem.

Čl. 2-1-a: důvěryhodné technologie (*vertrauenswürdige Technologien (VT)*)³ jsou ty, které zajišťují integritu tokenu, jednoznačné přiřazení (*Zuordnung*) tokenu k identifikátoru, jakož i dispozice (*Verfügung*) s tokenem.

Definice VT technologií tak představuje v zákoně to nejsložitější. Laicky řečeno se vyžaduje, aby token nebyl narušen, aby bylo jeho postavení jasné a aby bylo jasné i to, jak je s ním nakládáno. To vše musí důvěryhodné technologie umožnit.

Čl. 2-1-b: systémy (*VT-Systeme*) jsou ty transakční systémy, které umožňují bezpečný přenos a uchování tokenů, jakož i na to navazující poskytování služeb pomocí důvěryhodných technologií.

Čl. 2-1-c: token (*Token*) je informace v důvěryhodném systému, která

(1) může představovat pohledávky nebo členská práva (*Forderungs- oder Mitgliedschaftsrechte*) za nějakou osobou, či věcné právo nebo jiné absolutní nebo relativní právo; a (2) je přiřazena jednomu nebo více identifikátorům.

Čl. 2-1-d: identifikátor (*VT-Identifikator*) je identifikátor, který umožňuje jednoznačné přiřazení tokenu.

Čl. 2-1-e: klíč (*VT-Schlüssel*) je klíč, který umožňuje dispozici s tokenem.

Čl. 2-1-f: uživatel (*Nutzer*) je osoba, která disponuje s tokenem a/nebo užívá služeb.

Čl. 2-1-g: emise (*Token-Emission*) je veřejná nabídka tokenů.

Čl. 2-1-h: základní informace (*Basisinformationen*) představují „prospekt“ tokenu a poskytovatele služeb; věnují se jim dále při popisu veřejnoprávní úpravy.

Čl. 2-1-i: poskytovatel služeb (*VT-Dienstleister*) je osoba, která vykonává některou nebo více z dále uvedených činností (pod písmeny k) až t) stejného odstavce).

Z těchto činností uvádím některé:

Čl. 2-1-k: emitent (*Token-Emittent*) je osoba, která veřejně nabízí tokeny svým jménem nebo z pověření jiného. Není rozhodující, zda jsou tokeny nabízeny za úplatu nebo bezúplatně.

Čl. 2-1-l: tvůrce (*Token-Erzeuger*) je ten, kdo některý nebo více tokenů vytvoří. (Opět se neříká, jak je vytvoří.)

---

³ V dalším textu je obvykle prefix „VT“ pro „důvěryhodný“ vypuštěn.

Čl. 2-1-o: protektor (*VT-Protector*) je osoba, která token drží na VT systému vlastním jménem pro jiného.

Častokrát půjde o správce cizího majetku – trustee, Treuhänder nebo, přeloženo do českých podmínek, o správce svěřenského fondu.

Čl. 2-1-p: fyzický ověřovatel (*physischer Validator*) je osoba, která zajišťuje (*gewährleistet*) řádné (v souladu se smlouvou) uplatnění věcných práv (věcných práv, jak je upravuje zákon) představovaných tokenem ve VT-systému.

TVTG dále definuje toho, u koho je uschován klíč; toho, kdo uchovává token cizím jménem na cizím účtu; toho, kdo token mění oproti zákonnému platidlu (*fiatu*); toho, kdo ověřuje způsobilost k jednání a předpoklady během dispozice s tokeny; toho, kdo shromažďuje informace o cenách; a konečně toho, kdo identifikuje osobu oprávněnou nakládat s tokenem a pojímá ji do soupisu.

Občanskoprávní úprava

Zásadní přínos zákona spatřuji v jeho občanskoprávní části. Odhaduji, že právě ta bude inspirací pro další státy.

Působnost

Zastavme se hned u působnosti, upravené v čl. 3-2 TVTG. Zákon se vztahuje na situace, kdy tokeny vytvořil nebo emitoval tuzemský⁴ poskytovatel služeb. TVTG ale nalezne aplikaci rovněž tehdy, pokud tak strany právního jednání výslovně určí.

Jedná se tudíž o (přínejmenším částečnou) volbu práva. Podle mého názoru lze relevantní části implementovat i do české smlouvy pouhým odkazem, například „*V otázkách touto smlouvou ani českými právními předpisy neupravených se smluvní vztah řídí ustanoveními lichtenštejnského zákona č. 2019.349, články 4 až 10.*“ Při paušálním převzetí se strany nicméně vystavují riziku možných konfliktů zejména procesní úpravy svého domovského právního řádu a takto převzatých ustanovení (viz některé poznámky níže).

Pokud má TVTG být aplikován, hledí se na token jako na majetek nacházející se v tuzemsku (čl. 4 TVTG).

Dispozice s tokenem

TVTG rozlišuje dva pojmy: možnost disponovat s tokenem (*Verfügungsgewalt*) a vlastní oprávnění disponovat s tokenem (*Verfügungsberechtigung*).

Možnost disponovat s tokenem má majitel VT-klíče (čl. 5-1 TVTG; současně: klíč je majetkovou hodnotou sám o sobě).

Zákon stanoví vyvratitelnou domněnku (*wird vermutet*), že kdo má klíč, tedy možnost disponovat s tokenem, má zároveň oprávnění činit dispozice. Tato domněnka platí pro současného majitele klíče i pro předchozí majitele (čl. 5-2 TVTG).

Samotnou dispozici upravuje čl. 6 TVTG.

---

⁴ V celém textu „tuzemský“ značí tamější, lichtenštejnský.

Podle čl. 6-1 je dispozicí (1) převod oprávnění disponovat s tokenem; nebo (2) zřízení jistoty nebo užívacího práva k tokenu.

Zákon klade na dispozici poměrně přísné požadavky, přičemž všechny musí být splněny současně (čl. 6-2 TVTG):

(1) převod musí proběhnout podle pravidel systému; omezené věcné právo lze zřídit i bez převodu, nicméně toto musí být pro třetího rozeznatelné a musí být jasně stanoven okamžik zřízení (*Bestellung*) tohoto práva;

(2) převodce a nabyvatel musí souhlasně prohlásit, že převádějí oprávnění disponovat s tokenem, nebo to, že zřizují omezené věcné právo k tokenu (tedy vyžaduje se jasný projev vůle – neurčuje se, jak má proběhnout, tzn. může probíhat ve zřízeném systému);

(3) má oprávnění disponovat s tokenem (*verfügungsberechtigt*) podle čl. 5 (popis výjimky následuje záhy).

Pro úplnost se stanoví, že pokud proběhne dispozice s tokenem bez právního důvodu či pokud tento odpadne, pak se věc posoudí podle pravidel pro bezdůvodné obohacení (čl. 6-3 TVTG).

Účinek dispozice – věcné a časové

Účinky upravuje zejména čl. 7 TVTG.

Předně: jelikož token představuje předem definované právo, stanoví se výslovně, že dispozice s tokenem znamená rovněž dispozici s tímto právem (čl. 7-1 TVTG).

Pokud tento účinek nenastane ze zákona, musí dlužník, tedy osoba, která s tokenem disponuje (*über den Token verpflichtete Person*) vhodnými prostředky zajistit, aby (1) dispozice s tokenem měla přímo nebo nepřímo za následek rovněž dispozici s tímto právem; a (2) aby nebyla možná souběžná (konkurenční) dispozice s vtěleným právem.⁵

Dále, čl. 7-3 TVTG výslovně upravuje dispozice s tokeny v případě výkonu rozhodnutí.⁶ Převod tak bude vůči třetím účinný, pokud (1) byl v systému zahájen (*auslösen*) před zahájením řízení; nebo (2) byl sice v systému zahájen po zahájení řízení, avšak v den jeho zahájení, pokud nabyvatel doloží, že o zahájení řízení nevěděl a ani při náležité péči vědět nemohl. Ustanovení tak upřednostňuje dobrověrného nabyvatele, což je logické: může jistou dobu trvat, než se informace o výkonu rozhodnutí rozšíří, pokud vůbec.⁷

S účinkem dispozic souvisí i otázka, kdo je oprávněn přijmout plnění. Tu upravuje čl. 8 TVTG. K přijetí plnění je tak oprávněn (*Legitimationswirkung*) ten, kdo je v systému zapsán jako osoba oprávněná k dispozicím. Tato osoba je vůči dlužníkovi právoplatným majitelem práva představovaného tokenem (čl. 8-1 TVTG). A účinky splnění nastávají plněním této osobě (*Befreiungswirkung*), ledaže dlužník věděl, nebo při náležité péči vědět musel, že tato osoba není majitelem daného práva (čl. 8-2 TVTG).

---

⁵ Jinými slovy nesmí dojít k útoku dvojitého utrácení (*double spending attack*). K němu viz obecný zdroj <https://en.wikipedia.org/wiki/Double-spending>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020, a v českém jazyce LÁNSKÝ J., Kryptoměny, 1. vydání, C. H. Beck, str. 79.

⁶ Tato úprava je úpravou exekučního práva – jako takovou ji např. české smluvní strany těžko včlení do smlouvy. Jedná se o jednu ze slabin výše diskutované možnosti odkázat na lichtenštejnskou úpravu.

⁷ Tato informace nebude vždy vidět z blockchainu.

Čl. 9 TVTG pravidlo doplňuje o možnost nabytí v dobré víře. Podle tohoto pravidla má být chráněn ten, kdo token získá za úplatu s cílem nabytí oprávnění jím disponovat (totéž platí pro omezené věcné právo). Ochrana náleží i tehdy, pokud se nabylo od neoprávněného. Výjimka je zřejmá: ochrana nenáleží, pokud nabyvatel věděl nebo při náležité péči vědět musel, že převodce nemá dispoziční oprávnění.

„Umoření“

A konečně, čl. 10 TVTG upravuje postup podobný umoření práva z cenného papíru.

Pokud dojde ke ztrátě VT-klíče nebo pokud se token stane jinak nefunkčním (*funktionsunfähig*), může ten, kdo byl naposledy oprávněn s tokenem disponovat, požadovat, aby soud prohlásil token za neúčinný (*kraftlos*). Před soudem prokazuje, že měl dispoziční oprávnění a že došlo ke ztrátě VT-klíče nebo že nastala nefunkčnost tokenu.

V řízení je odpůrcem ten, kdo byl z práva představovaného tokenem zavázán.

Prohlášení tokenu za neúčinný se vyhláší v úředním věstníku a podle uvážení soudu též případně dalším vhodným způsobem (neříká se výslovně, ale vyloučeno to není, že by zveřejnění proběhlo zápisem do blockchainu).

Prohlášení token fakticky nahrazuje, jelikož navrhovatel smí své právo z tokenu uplatnit též bez něj, nebo požadovat vytvoření tokenu nového, avšak na vlastní náklady (čl. 10-5 TVTG).⁸

Veřejnoprávní úprava

TVTG upravuje rovněž základní požadavky, které musí naplnit poskytovatelé služeb, jejich registraci, a dozor nad nimi, jakož i otázky s dozorem spojené. Veřejnoprávní úprava se pochopitelně vztahuje jen na tuzemské osoby; nevztahuje se například na stát a obce.

Registrace

Poskytovatelé služeb se musí registrovat, pokud chtějí služby poskytovat. Orgánem státní správy je FMA, čili Finanzmarkaufsicht.⁹

Předem je možné konstatovat, že registrační / povolovací řízení a požadavky kladené na poskytovatele silně připomínají řízení a požadavky, které na osoby klade český zákonodárce například v investiční oblasti či podle zákona o platebním styku.

Požadavky pro registraci upravuje čl. 13 TVTG. Málo jich není.

Vyžaduje se pochopitelně obecná způsobilost právně jednat a sídlo v tuzemsku, jakož i dále definované pojmy: spolehlivost, odborná zdatnost, minimální kapitál, organizační struktura, nastavení vnitřních předpisů, nastavení kontrolních mechanismů, (případně) zvláštní povolení podle zákona o Treuhänder (pokud chce jednat jako

---

⁸ Rovněž toto ustanovení bude obtížně implementovatelné do smlouvy řídicí se jiným právním řádem. Na druhou stranu, „umořovací orgánem“ nemusí být nutně soud – může to být například jiná autorita, na které se obě strany předem shodnou.

⁹ Volně přeloženo jako [Úřad pro] Dozor nad finančním trhem. Viz <https://www.fma-li.li/>, pro TVTG přímo <https://www.fma-li.li/de/fintech-und-tvtg/tvtg.html>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

protektor¹⁰), jakož i případně další povolení podle zvláštních zákonů.¹¹ Ke všemu může vláda vydat, v mezích TVTG, prováděcí předpis (*Verordnung*).

K jednotlivým pojmům vybírám:

Čl. 14 TVTG – spolehlivost (*Zuverlässigkeit*). Vyloučena z poskytování služeb je ta fyzická osoba, která byla potrestána (a trest není zahlazen) za vyjmenované trestné činy v hospodářské oblasti (například poškození věřitele) nebo za delikty v oblasti soutěžního práva a práva spotřebitele. Stejně tak je vyloučen, u koho proběhla neúspěšná exekuce, ohledně koho byl zahájen konkurs (též pokud byl návrh zamítnut pro nedostatek majetku),¹² to vždy v posledních pěti letech. Vyloučeny nejsou ani jiné, nedefinované, ale dostatečné důvody nespolehlivosti. Spolehlivost se podobně posuzuje též u členů orgánů právnické osoby či u akcionářů nebo jiných podílníků překračujících hranici 10 %.

Čl. 15 TVTG – odborná zdatnost (*fachliche Eignung*). Vyžaduje se dostatečná odborná zdatnost. Není předepsáno konkrétní vzdělání ani délka praxe. Inu, obor je nový.

Čl. 16 TVTG – základní kapitál (*Mindestkapital*). Základní kapitál (nebo garance) je určen podle objemu a druhu činnosti. Například pro emise největšího objemu, tedy nad 25 milionů franků, se vyžaduje základní kapitál 250 tisíc franků.

Pro srovnání: lichtenštejnská banka musí mít počáteční kapitál alespoň 10 milionů franků nebo ekvivalent téhož v eurech nebo amerických dolarech.¹³

Čl. 17 TVTG – kontrolní mechanismy pro poskytovatele služeb podle čl. 2-1-k až -t. Za klíčovou považuji v kontextu kryptoměn a potřeby vzbudit důvěru v kryptoměny povinnost uloženou tvůrcům v čl. 17-1-b TVTG. **Musí totiž učinit vhodná opatření pro to, aby mimo jiné (1) dispozic s tokenem měla za následek bezprostřední dispozici s podkladovým právem; a (2) aby byly vyloučeny souběžné dispozice (viz výše – dvojí zcizení).**

Proces zápisu (čl. 18 a 19 TVTG) není třeba blíže popisovat.

Zajímavější je zánik registrace (čl. 20 TVTG). Lichtenštejnský zákonodárce nechce mrtvé duše:¹⁴ registrace totiž zaniká mimo jiné tehdy, pokud není s výkonem relevantní činnosti započato během jednoho roku; nebo pokud není aspoň rok vykonávána. Dále pochopitelně v případě výmazu obchodního rejstříku nebo konkursu (též pokud je návrh zamítnut pro nedostatek majetku). FMA má oprávnění lhůty prodloužit.

¹⁰ Problematika lichtenštejnského trustu, jakkoli zajímavá, přesahuje záměr tohoto článku.

¹¹ Čl. 13-1-k TVTG odkazuje na čl.5-1 *Finanzmarktaufsichtgesetz*, zákon o dohledu nad finančním trhem, č. 2004.175, dostupný na <https://www.gesetze.li/konso/2004175000>. Jedná se o seznam dalších činností na finančním trhu, které vyžadují zvláštní povolení.

¹² Na rozdíl od § 144 InsZ, podle kterého nelze insolvenční návrh zamítnout proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, i když je to zřejmé, obsahuje lichtenštejnský Konkursordnung (zákon č. 1973.045.002, dostupný na <https://www.gesetze.li/chrono/1973045002>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020) úpravu opačnou, totiž ze stejného důvodu návrh na zahájení konkursu zamítnout/odmítnout (*abweisen*) lze.

¹³ Viz čl. 24-1-a lichtenštejnského Bankengesetz (Gesetz über die Banken und Wertpapierfirmen, č. 1992.108, dostupný na https://www.gesetze.li/konso/1992108000?search_text=Banken&search_loc=titel&lrnr=&lgblid_von=&observe_date=07.01.2020, nahlédnuto dne 7. 1. 2020).

¹⁴ Důvodová zpráva se nicméně na Gogola neodvolává.

Podle čl. 21 TVTG lze registraci též odebrat (*entziehen*), a to nikterak překvapivě v případech, že už nejsou splněny požadavky na registraci; nebo FMA nebyly známy zásadní okolnosti při registraci; nebo byly uvedeny falešné údaje; nebo poskytovatel porušoval své povinnosti; nebo poskytovatel nevyhověl výzvě FMA k nápravě. Výzva totiž musí předcházet odebrání registrace.

Za zmínku stojí též čl. 22 TVTG, který upravuje pravidla *po zániku* registrace. Poskytovatel má, pochopitelně, přestat vykonávat danou činnost (odst. 1). Současně však má povinnost učinit nezbytná opatření pro to, aby zájmy jeho zákazníku nebyly skončením jeho činnosti poškozeny. Pokud tato opatření nebudou dostatečná, vstupuje do hry FMA, která je oprávněna je dozorovat a též dozorem pověřit zvláštní osobu (tzv. *Revisionstelle*).¹⁵

Podle textu TVTG se tak nejedná o případ, že by přímo FMA nebo jiný dozоровý orgán pokračoval v činnosti poskytovatele. Zákazník tak má být chráněn, ale pevné záruky nemá.

Nutné dodat, že podle čl. 12-2 TVTG se ten tuzemský emitent, který token emituje vlastním jménem nebo nikoli v rámci podnikání pro jiného, musí registrovat až poté, co v období 12 měsíců emituje tokeny v hodnotě 5 milionů franků.

VT-Dienstleisterregister

Jak naznačeno, čl. 23 TVTG zřizuje zvláštní rejstřík poskytovatelů služeb. Rejstřík spravuje FMA a zpřístupňuje ho na internetu.¹⁶

Výkon činnosti

Další část TVTG upravuje výkon činnosti poskytovatele služeb.

Za zmínku stojí již čl. 24, který jiným osobám než je poskytovatel služeb podle tohoto zákona zapovídá užívání takových označení, která by vzbudila mylný dojem, že se jedná právě o „tokenového“ poskytovatele služeb. Český právník může nalézt paralelu v ustanovením § 634 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

Čl. 25 TVTG také nebude neznámý; evokuje mimo jiné úpravu správy cizího majetku v § 1414 OZ, podle kterého nesmí správce spravovaný majetek smísit s vlastním. Podobně tomu se tokeny a VT-klíče, které jsou drženy v Treuhand/trustové struktuře nebo jménem zákazníka, považují v exekuci, řízení o pozůstalosti a v případě konkursu za cizí majetek. Úměrně tomu je stanovena povinnost uchovávat je odděleně od vlastního majetku poskytovatele. Poskytovatel služby musí FMA doložit, jak tuto povinnost plní.

Uživatel má v exekuci a konkursu odpovídající oprávnění, tedy dosáhnout oddělení svého majetku od majetku dlužníka (čl. 25-4 TVTG a tamější odkazy).

Rovněž pro českého podnikatele může být zajímavé, že TVTG výslovně reguluje outsourcing. Činí tak v čl. 27 TVTG. Výslovně jej nezakazuje. Zdůrazňuje se však, že povinnosti poskytovatele a kvalita interní kontroly nesmí být dotčeny.

---

¹⁵ Pro bližší vysvětlení tohoto pojmu viz <https://bua.regierung.li/BuA/default.aspx?year=2015&nr=51&content=1744657441>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

¹⁶ Viz <http://register.fma-li.li/index.php?id=286>. Ke dni 7. 1. 2020 nebyl žádný poskytovatel zaregistrován.

Poskytovatel služeb má pochopitelně celou řadu informačních povinností. Jde jednak o povinnost hlásit předepsané události FMA (čl. 28 TVTG), jednak o povinnost zveřejňovat údaje veřejnosti. Těmito údaji jsou podle čl. 29 TVTG: údaje o užívaných systémech, vysvětlení o vhodnosti užívaných systémů pro to konkrétní použití, a konečně údaje o změně užívaného systému, včetně odůvodnění této změny.

Přeloženo do nikoli-IT-češtiny to znamená, že poskytovatel služeb říká, co provozuje, proč mu to připadá vhodné a proč to změnil. Doposud jsem neobjevil informace, jak detailní mají tyto informace a jejich odůvodnění být.¹⁷

Basisinformationen aneb „prospekt“

Další část zákona podrobněji upravuje „Basisinformationen“, čili základní informace. Jak řečeno, tento pojem definuje čl. 2-1-h TVTG tak, že se jedná o informace o veřejně nabízených tokenech, které uživatelům umožňují učinit si úsudek o právech a rizicích spojených s tokeny stejně jako o zúčastněných poskytovatelích služeb.

Jedná se tak o „prospekt“ tokenu, přirovnatelný k prospektu podle § 34 a násl. zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen „ZPKT“).

Podle čl. 30 TVTG má emitent tokenu povinnosti prospekt vyhotovit; zveřejnit; a vykázat vůči FMA.

Čl. 31 TVTG stanoví výjimky, které jsou přirovnatelné k situaci, kdy se podle ZPKT nejedná o veřejnou nabídku.¹⁸ Základní informace tak není nutné sestavit, pokud všichni příjemci tokenů prohlásí, že se jich zřikají; nebo pokud nabídka směřuje méně než 150 uživatelům; nebo pokud prodejní cena nepřekračuje 5 milionů franků nebo ekvivalentní sumu v zahraniční měně; nebo pokud se musí podobné informace zpracovat podle jiných zákonů.

Další ustanovení upravují formu a obsah základních informací.

Čl. 32 TVTG požaduje, aby informace byly zpracovány a zveřejněny v snadno přehledné a analyzovatelné podobě. Pokud jsou ve vícero dokumentech, musí emitent připravit rovněž shrnutí.

Základní informace mohou být zpracovány v německém *nebo* anglickém jazyce (čl. 32-4 TVTG). Mezinárodní emise tak budou o to jednodušší.

Čl. 33 TVTG upravuje obsah základních informací. Požadavků je přitom celá řada. Emitent musí zveřejnit informace o tokenech a právech s nimi spojených; musí označit použité systémy; musí popsat podkladový kauzální vztah (*zugrundeliegendes Rechtsgeschäft*); musí popsat způsob nabytí a převodu tokenu; musí upozornit na rizika spojená s nabytím tokenu. A konečně, pokud mají tokeny představovat právo na věci, pak musí základní informace obsahovat též doklad fyzického ověřovatele o vlastnictví věci a jeho potvrzení, že tato práva jsou uplatnitelná.

---

¹⁷ Lze si představit, že leckdy budou informace pro laika fakticky nesrozumitelné. Jindy bude poskytovatel patrně muset uvést jen „změna povede k větší bezpečnosti“. Praxe FMA bude v tomto ohledu nepochybně zajímavá.

¹⁸ V českých poměrech srov. § 35 ZPKT a odpovědi ČNB na dotazy veřejnosti, například k pojmu „širší okruh osob“ na https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/gallery/standoviska_a_odpovedi/pdf/sirsi_okruh_osob.pdf, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

Shrnutí základních informací (čl. 33-2 TVTG) obsahuje navíc ještě některé důležité poznámky. Předně upozorňuje, že se jedná o shrnutí (což je zajímavé: zákon předpisuje, aby dokument sám obsahoval *disclaimer*); dále výzvu čtenáři, aby si přečetl celé základní informace (předchozí poznámka zde platí shodně).

Poslední povinnou náležitostí shrnutí je upozornění, že osoby, které za shrnutí převzaly odpovědnost (v německém užití *haften*), odpovídají jen v případě, že je shrnutí zavádějící, nesprávné nebo vnitřně rozporné ve spojení s celými základními informacemi.

Odpovědnost je zajímavý prvek, dále rozpracovaný v čl. 33-3 TVTG, který vyžaduje uvedení osob, které jsou odpovědné za obsah základních informací; a v čl. 33-4 TVTG, který požaduje rovněž uvedení těch, kteří mají na starosti technickou a právní funkcionalitu tokenu.

Na to navazuje čl. 35 TVTG (odpovědnost – *Haftung*), podle kterého uvedené osoby odpovídají uživateli za škody, které byly způsobeny tím, že základní informace byly nesprávné nebo neúplné, případně že nebyly zpracovány, ač zpracovány být měly.

Odpovědnosti se tyto osoby zproští (liberační důvod), pokud prokáží, že postupovaly s péčí řádného hospodáře (*Sorgfalt eines ordentlichen Geschäftsmannes*). Takto odpovídají i za své pomocníky (vybrané osoby, subdodavatele), ledaže prokáží řádnou péči při jejich výběru. Tuto odpovědnost nelze k újmě uživatele předem vyloučit pro případ úmyslu nebo hrubé nedbalosti. Zákon nicméně poskytuje úlevu v souvislosti se shrnutím – odpovědnost nastává pouze v případě, že je shrnutí zavádějící, nepravdivé, rozporné nebo neúplné vzhledem k základním informacím jako celku. Zde se vyžaduje další *disclaimer* (čl. 35-4 TVTG).

Odpovědnost je solidární (čl. 36 TVTG).

Žaloby nabyvatelů proti emitentům bude řešit Landgericht, čili soud prvního stupně (čl. 37 TVTG).

Poškozovaný musí jednat rychle, jelikož subjektivní promlčecí lhůta je pouze jednoroční, objektivní desetiletá (čl. 38 TVTG).

Dohled

Ustanovení čl. 39 až 44 blíže upravují oprávnění FMA při výkonu dohledu. Rozsah oprávnění považuji za standardní pro dohledový orgán; pro nynější přehled postačí uvést, že FMA má právo vše vidět a se všemi dalšími orgány veřejné moci spolupracovat.

Řízení a delikty¹⁹

Opravné prostředky nebudou pro českého právníka překvapivé. Prvním opravným prostředkem je stížnost ke stížnostní komisi FMA (*FMA-Beschwerdekommission*). Proti jejímu rozhodnutí je možné podat stížnost správnímu soudu (čl. 46 TVTG).

Podle čl. 47 TVTG je deliktem leccos: od poskytování služeb bez registrace po neplnění informačních povinností. Nejprísněji je trestáno (mimo jiné) neoprávněné poskytování

---

¹⁹ „Delikt“ užívám jako sběrný pojem pro jakýkoli delikt. Nadpis příslušného článku užívá pojmů *Vergehen und Übertretungen*.

služeb či systematické porušování zákonných povinností, a to až jedním rokem vězení či 360 denními dávkami pokut (čl. 47-1 TVTG).²⁰

Pokud se deliktu dopustila právnická osoba, mohou být potrestáni i její vedoucí, kteří za ni jednali nebo jednat měli (čl. 48 TVTG).

FMA je oprávněna uložení trestu zveřejnit (čl. 49-1 TVTG).

Výrok o vině ani stanovení výše škody není pro civilní soud závazné (výslovně čl. 49-2 TVTG).

Závěrečná ustanovení

Přechodná a závěrečná ustanovení jsou obsažena v čl. 50 TVTG. Klíčová jsou tři pravidla.

Předně: poskytovatelé služeb mají na zápis do registru 12 měsíců (čl. 50-1-b TVTG).

Ustanovení zákona je však pro tokeny, které byly vytvořeny před účinností TVTG, možné začít používat již nyní, pokud tak strany určí (čl. 50-2 TVTG).

A konečně, ustanovení o základních informacích platí pro tokeny, které jsou poprvé nabídnuty po účinnosti zákona (čl. 50-3 TVTG).

Další zdroje

FMA již vydala první instrukce (*Wegleitung*) týkající se registrace. V nich rovněž blíže vykládá použité pojmy.²¹ FMA rovněž vydala instrukce, jak pokládat kvalifikované dotazy.²²

Obsáhlým zdrojem je rovněž věcný záměr zákona.²³

Podrobnější analýza všech zdrojů přesahuje záměr tohoto článku.

Závěr

Lichtenštejnský zákon je jednou z prvních úprav tematiky kryptoměn a souvisejících technologií. Podle mého názoru může být inspirací jak pro soukromoprávní strážce, tak pro veřejné právo. Pro soukromoprávní proto, že upravuje zejména transakční otázky a účinnost právního jednání týkajícího se tokenů. Pro veřejnoprávní zase proto, že ukazuje, které vlastnosti by zákonodárce měl vyžadovat po poskytovatelích souvisejících služeb a po tokenech samotných.

Jestli úprava inspirací bude, je samozřejmě otevřenou otázkou. Vyjasnění soukromoprávních vztahů osobně považuji za žádoucí.

Zda a jak má veřejná moc zasáhnout do vydávání tokenů, je otázka samostatná a zejména pro komunitu kryptonadšenců až filozofická.

---

²⁰ Denní sazby se vyměřují podle poměrů pachatele. Zákonné rozpětí je od 10 do 1000 franků. Blíže viz § 19-2 lichtenštejnského trestního zákoníku (*Strafgesetzbuch*, zákon č. 1988.037, dostupný na <https://www.gesetze.li/konso/1988.037>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020).

²¹ Viz <https://www.fma-li.li/files/list/fma-wegleitung-2020-1-registrierung-als-dienstleister-nach-tvtg.pdf>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

²² Viz <https://www.fma-li.li/files/list/fma-wegleitung-2020-2-anfragen-nach-tvtg.pdf>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

²³ Viz <https://www.llv.li/files/srk/vnb-blockchain-gesetz.pdf>, nahlédnuto dne 7. 1. 2020.

Technické

Zdroje

Viz odkazy v textu.

Klíčová slova

Gesetz über Token und VT-Dienstleister

Tokengesetz

TVTG

VT-Dienstleister

Lichtenštejnsko

FMA

token / Token